

Heeg

Inzet en energie zit in de mienskip

In de grootste plattelandsgemeente van Nederland, Súdwest-Fryslân, ligt het dorp Heeg. Het dorp telt ongeveer 2.200 inwoners. Een geliefd dorp voor watersporters. Mienskip, gemeenschapzin, is groot in Heeg. Met elkaar de zaken oppakken, zit ingebakken bij de Friese bewoners. Aan het woord zijn Dorine van den Beukel (werkgroepen Stichting Duurzaam Heeg), Sybrand Frietema en Marloek Visser (Warm Heeg).

Eind jaren negentig kwam Heeg door ruilverkaveling voor een mooie uitdaging te staan. 'Er kwam een stuk grond vrij en in samenspraak met bewoners is besloten om van dat stuk grond een heempark te maken. Met een aantal mensen is een plan opgezet om het park vorm te geven. Dat beviel goed en bleek voeding voor het schrijven van onze dorpsvisie', aldus Dorine van den Beukel, als betrokken bewoner verbonden aan een aantal werkgroepen van de Stichting Duurzaam Heeg*.

Hoe werken stakeholders samen
Vanuit de dorpsvisie is allereerst begonnen met de thema's voedsel en energie. 'We startten klein met kruiden en tomaten in hoge bakken achter het pand van een zorginstelling. Daardoor konden ook de bewoners van de zorginstelling meedoen. In het begin was menigeen sceptisch maar door zoveel mogelijk mensen mee te laten doen, ervoeren we wat het is om samen iets voor elkaar te krijgen. Langzamerhand bouwden we uit: de fysio kwam erbij met beweeg-

toestellen en het bestrate plein voor het dorpshuis veranderde in een groenplein met parkeerplaatsen. Dit laatste is in samenwerking met de gemeente tot stand gekomen. Dit is inmiddels jaren geleden maar dit waren wel de eerste projecten waarin wij als bewoners moesten laten zien dat we dit kunnen. Dat gaf de gemeente vertrouwen waardoor de relatie tussen gemeenten en bewoners/initiatiefnemers steeds beter werd.' Dorine benadrukt dat het ook tijd nodig heeft om elkaars manier van werken te herkennen en te waarderen.

Heeg (Friesland)
2.200 inwoners
Gemeente Súdwest-Fryslân:
90.331 inwoners
Samenwerkingsvorm
Plaatselijk Belang +
twee stichtingen
www.plaatselijkbelangheeg.nl

'Warm Heeg werkt open source: alles wat we ontwikkelen aan methode of aanpak, stellen we beschikbaar aan anderen. Kennis delen voor het algemeen belang!'

'Onze gemeente begrijpt inmiddels dat je met burgers prima tot afspraken kunt komen. We hebben een gezamenlijk belang: de woonomgeving zo leefbaar mogelijk maken. Hierover is onlangs ook een podcast opgenomen vanuit RVO Duurzaam: hoe werken stakeholders samen.'

Duurzaam Heeg

Rondom het thema voedsel voerden de ambities de afgelopen vijf jaar steeds verder. 'We ontgroeiden de bakken en daarom verscheen ons voedselplan waarvoor we subsidie ontvingen vanuit gemeente en het provinciale Iepen Mienskip-fûns Fryslân. Onze inzet is meer voedselvoorziening voor het dorp. Alleen hadden we geen perceel tot onze beschikking. De volkstuinvereniging zocht een partner vanwege afnemend

ledenaantal. Daar hebben we nu een aantal losse stukken grond die we bewerken.' Dorine vertelt dat het animo om een bijdrage te leveren aan de moestuin groot is. 'Iedereen is welkom; of om te werken of om een kop koffie te drinken. Ben je er en hebben we oogst? Dan mag je hiervan gebruik maken. De oogst die we over houden, verkopen we.' Naast de moestuin heeft Heeg zo'n 50 kippen en fruitbomen in het Heempark en kruiden en bessenstruiken voor het dorps huis. Voor algemeen gebruik.

Er werd ook een markt opgezet. Behalve versproducten worden droogwaren zoals rozijnen, rijst en noten verkocht. 'Je kunt dit vergelijken met een verpakingsvrije winkel waardoor we onnodig plasticgebruik voorkomen. Alle producten die we aanbieden, komen van lokale ondernemers of via de biologische groothandel. Het is een markt in ontwikkeling: we zijn een soort marktmeesters geworden waarin we nog een goede balans moeten vinden tussen vraag en aanbod. Gelukkig leren we van andere dorpen in Friesland die hierin meer ervaring hebben.'

Alle kennis die Heeg opdoet, delen zij met andere dorpen. Dat doen zij o.a. via het pakket De Goede Verwachting waarin een plan van aanpak rondom dorpsvoedsel is samengevat. Duurzaam Heeg behelst een aantal subwerkgroepen:

- *Ho! Net yn'e kliko* waarbij een kwart minder kliko-afval is gerealiseerd.
- *Duim omhoog* is een liftplek (een paal) voor vervoer tussen Heeg en Sneek. OV is zeer beperkt en automobilisten hebben vaak nog wel een plekje over in de auto: een match!
- *Deelauto's* doen al jaren dienst in Heeg. Ook toeristen kunnen hiervan gebruik maken.
- *Rommelridders*, een groepje vrijwilligers die letterlijk troep van de straat en uit de bosjes prikken.

Warm Heeg

Zoals eerder genoemd; in de mienskip zit genoeg belangstelling om samen de schouder er onder te zetten. Vrijwilligers krijgen heel veel voor elkaar. Bij sommige onderwerpen heb je naast vrijwilligers toch ook betaalde krachten nodig. Zoals bij het initiatief Warm Heeg.

Sybrand Frietema en Marloek Visser zijn bewoners van Heeg en zetten zich in voor Warm Heeg. Zij krijgen hiervoor betaald. Zij vormen met vier anderen het team Warm Heeg. Warm Heeg is een stichting met een onbezoldigd bestuur. 'We willen een warmtebedrijf oprichten van/voor/door Heeg zodat warmte voor het dorp de komende decennia gegarandeerd is. Bewoners van Heeg moeten zelf overtuigd zijn van nut en noodzaak – wij helpen hen de informatie hierover zo goed mogelijk te krijgen.' Warm Heeg is niet van de één

op de andere dag ontstaan. Uit eerdere dorpsbijeenkomsten kwam naar voren dat dorpsbreed belangstelling is voor 'eigen energie'. Daarom is toentertijd ook de energiecoöperatie opgericht. Warm Heeg gaat een stap verder: via aquathermie kwam op te richten dorpswarmtebedrijf. Sybrand: 'Dit is een dorpsproces waarbij kennis en ervaring ook belangrijk is om het initiatief van de grond te krijgen. Daarom zijn betaalde krachten aangetrokken: allemaal inwoners van Heeg. De één heeft kennis van techniek, de ander van financiën en weer iemand anders richt zich op coördinatie. Ik hou me onder andere bezig met wet- en regelgeving en Marloek met draagvlak en communicatie.'

Dorpsgevoel

De bedoeling is dat via het warmtebedrijf inwoners contracten gaan afsluiten. 'Hoe gaan we dat voor elkaar krijgen?', is in dit proces een cruciale vraag. Marloek: 'Het is een groot project met een langere doorlooptijd. Het is daarom niet meer dan logisch om bewoners zo volledig mogelijk te informeren. We houden meetmomenten om te peilen wat het dorpsgevoel is bij het project. Een enquête is daarin een middel. Daarnaast houden we bij particulieren energiescans en voeren we het gesprek 1-op-1 over Warm Heeg. Met deze bewoners willen we een buurtpanel

moeten we bijsturen? Dit is een professionele klus: dit werk kun je niet van vrijwilligers vragen. De kwaliteit van vrijwilligers zit in het meedenken. Tip: organiseer dat in je project. Aan het begin van ons project hebben we vier dagen gesproken met vrijwilligers uit het dorp over onder andere communicatie en financiën. Dat is ontzettend waardevol.'

Houd stug vol, is het advies vanuit Heeg

Alles lukt, zou je zo zeggen als je het verhaal van Heeg hoort. 'Nee hoor, zeker niet! We hebben bijvoorbeeld met beperkende wet- en regelgeving te maken. We zouden heel graag collectief subsidie voor isolatiemaatregelen willen aanvragen om inwoners te ontzorgen bij die administratieve hobbel. Dat mag

'Inwoners en gemeenten kunnen prima tot afspraken komen want er is een gezamenlijk belang: de woonomgeving zo leefbaar mogelijk houden'

niet in Nederland. Een ander punt is de zgn. UBO-regeling die vrijwilligers ontmoedigt om zich in te zetten voor een leefbare samenleving. Zo jammer! We zien graag dat vrijwilligersorganisaties een vrijwaring krijgen. Ga dat als overheid juridisch verkennen. Ondertussen: houd stug vol!'

***Structuur** Plaatselijk Belang Heeg zet zich dorpsbreed in voor een leefbaar Heeg. Naast het Plaatselijk Belang zijn in de afgelopen jaren twee stichtingen ontstaan: Stichting Duurzaam Heeg en Stichting Warm Heeg. Gekoppeld aan Duurzaam Heeg pakken werkgroepen van bewoners gezamenlijk allerlei duurzaamheidsinitiatieven op zoals de liftplek Duim omhoog. Warm Heeg is het coöperatief proces om van / voor / door Heeg warmte voor het hele dorp te organiseren.